

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 53/2022-5

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 1. februára 2022 prerokoval vyhlásenie sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky **Petra Straku** o jeho zaujatosti vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 113/2022 a takto

r o z h o d o l :

Sudca III. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky Peter Straka **je vylúčený** z konania a rozhodovania vo veci vedenej na Ústavnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 113/2022.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a námietka zaujatosti

1. Ústavný súd vedie pod sp. zn. Rvp 113/2022 konanie podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), doručenej 17. januára 2022, ktorou je namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 4 Tos 38/2021 z 29. septembra 2021. Vec bola pridelená sudcovi spravodajcovi Martinovi Vernarskému, ktorý je členom III. senátu ústavného súdu.

2. Sudca ústavného súdu Peter Straka, ktorý je členom III. senátu ústavného súdu, listom z 19. januára 2022 adresovaným predsedovi ústavného súdu oznámil v zmysle § 49 ods. 4 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) dôvody, ktoré môžu vyvolávať pochybnosti o jeho neustrannosti vo veci ústavnej sťažnosti sťažovateľa. V konkrétnostiach sudca ústavného súdu uviedol, že sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom právne zastupuje JUDr. Zuzana Pitoňáková (ďalej len „právna zástupkyňa“), ktorá bola v minulosti do 31. decembra 2021 jeho externou poradkyňou. Navyše uviedol, že pozná otca sťažovateľa, ktorý bol v minulosti zamestnancom u jeho brata a ktorému na jeho dopyt odporučil v minulosti práve odborné služby právnej zástupkyne. Vo vzťahu k právnej zástupkyňi sťažovateľa sa necítil byť subjektívne zaujatý, sťažovateľa nepozná. Jeho otca videl raz za posledných asi 20 rokov a nemá s ním žiadne vzťahy.

3. Pokynom predsedu ústavného súdu z 19. januára 2022 bolo oznámenie v súlade s čl. IV bodom 1 písm. d) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2022 do 31. decembra 2022 (ďalej len „rozvrh práce ústavného súdu“) pridelené na rozhodnutie podľa § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde do štvrtého senátu ústavného súdu oprávneného na rozhodnutie, ak ide o sudcov tretieho senátu.

4. Podľa čl. IV bodu 1 písm. d) rozvrhu práce ústavného súdu o vylúčení sudcu pri rozhodovaní v senáte podľa § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde rozhoduje štvrtý senát v zložení určenom v čl. II bode 3.4 písm. b), ak ide o sudcov tretieho senátu. O vyhlásení zaujatosti sudcu ústavného súdu Petra Straku rozhodoval štvrtý senát ústavného súdu v zložení Ladislav Duditiš – predseda senátu a sudcovia Ivan Fiačan a Libor Duľa (ďalej len „námietkový senát“).

II.

Relevantná právna úprava

5. Podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, zúčastnenej osobe alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti. Dôvodom na vylúčenie sudcu ústavného súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu ústavného súdu v konaní o prerokúvanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach na ústavnom súde.

6. Podľa § 49 ods. 2 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci aj vtedy, ak bol v tej istej veci činný pri výkone inej funkcie alebo povolania, než je funkcia sudcu ústavného súdu.

7. Podľa § 50 ods. 1 prvej vety zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu môže sám vyhlásiť svoju zaujatosť vo veci; musí tak urobiť písomne bezodkladne a uviesť jej dôvody.

8. Podľa § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu ústavného súdu rozhoduje iný senát ústavného súdu určený rozvrhom práce.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

9. Ústavný súd na úvod zdôrazňuje, že nestrannosť sa obyčajne definuje ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a osobného pomeru. V judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), na ktorú nadväzuje aj judikatúra ústavného súdu, sa rozlišuje nestrannosť subjektívna a nestrannosť objektívna. Subjektívne chápanie nestrannosti je posudzovaním správania súdu (sudcu). Subjektívna nestrannosť sa prezumuje, až kým nie je dokázaný opak, čo však je zriedkavý prípad. Nestrannosť z hľadiska správania sudcu je vlastne nedostatok subjektívnej nezaujatosti, o ktorom svedčí správanie sudcu. Objektívna nestrannosť sa naproti tomu neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Sudca môže subjektívne rozhodovať absolútne nestranne, ale napriek tomu jeho nestrannosť môže byť vystavená oprávneným pochybnostiam so zreteľom na jeho štatút či funkcie, ktoré vo veci vykonával. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán. Podľa názoru ESLP objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho

vzťahu k prerokúvanej veci a účastníkom konania. Rozhodujúcim prvkom rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania (jeho právneho zástupcu) je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že naznačujú nedostatok nestrannosti súdu (rozsudok ESLP vo veci Pullar v. Spojené kráľovstvo).

10. Sudca ústavného súdu Peter Straka sa podľa svojho vyhlásenia necíti subjektívne zaujatý vo vzťahu k právnej zástupkyňi sťažovateľa a implicitne ani voči sťažovateľovi, keďže ho nepozná. Spojitosť so sťažovateľom vníma cez jeho otca, ktorý bol zamestnancom u brata (sudcu) a ktorému v minulosti na jeho „dotaz“ odporučil odborné služby právnej zástupkyne. Vo vzťahu k veci sťažovateľa sudca ponecháva na posúdenie objektívny aspekt nestrannosti.

11. Sudca ústavného súdu neuviedol vo vzťahu k právnej zástupkyňi sťažovateľa žiadne okolnosti, ktoré by svedčili o jeho bližšom ako kolegiálnom, resp. pracovnom vzťahu s právnu zástupkyňou sťažovateľa, ktorá s ním do konca roka 2021 spolupracovala ako externá poradkyňa. Pri neexistencii osobných kontaktov sudcu ústavného súdu s právnu zástupkyňou sťažovateľa, ktoré by nesúviseli s ich profesijnou činnosťou, je na takto oznámenú zaujatosť sudcu ústavného súdu potrebné nahliadať reštriktívnejšie. Ani odporúčenie právnych služieb právnej zástupkyne sťažovateľa vyslovené sudcom vo vzťahu k otcovi sťažovateľa v bližšie neurčenom čase v minulosti nie je takým správaním, ktoré by mohlo znamenať osebe stratu jeho subjektívnej nezaujatosti. V obidvoch prípadoch môže ísť z jeho strany o všeobecný prejav dôvery v jej odborné schopnosti, ktorý nedosahuje intenzitu predpojatosti v subjektívnom zmysle. Sudca preto podľa názoru ústavného súdu svojím doterajším postojom a správaním voči právnej zástupkyňi sťažovateľa nedal dôvod na vyvrátenie prezumpcie, že sa voči nej zachová nestranne.

12. Vo vzťahu k objektívnemu testu ústavný súd podotýka, že ak externý poradca zastupuje sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom, táto skutočnosť je podľa judikatúry ústavného súdu dôvodom na vylúčenie takéhoto sudcu ústavného súdu z konania a rozhodovania v predmetnej veci (napr. III. ÚS 28/2019, IV. ÚS 401/2020, I. ÚS 402/2020, IV. ÚS 178/2021). Objektívnu pochybnosť o nestrannosti sudcu ústavného súdu vzbudilo i zastupovanie sťažovateľa v konaní pred všeobecným súdom advokátom, ktorý bol externým poradcom sudcu ústavného súdu, ktorému bola pridelená neskoršia sťažnosť týkajúca sa preskúmania rozhodnutia tohto súdu (I. ÚS 211/2018, IV. ÚS 336/2021). No v prípade, ak je sťažovateľom bývalý klient externého poradcu sudcu ústavného súdu, podľa ústavného súdu už absentuje relevantný vzťah k účastníkovi konania, resp. jeho právnenmu zástupcovi, ktorý by bol spôsobilý spochybníť objektívny aspekt nestrannosti sudcu ústavného súdu (IV. ÚS 433/2020). Spochybnenie objektívnej nestrannosti predstavoval aj vzťah bývalého externého poradcu (zastupujúceho účastníka v konaní, ktoré predchádzalo ústavnou sťažnosťou napadnutému konaniu o výkon rozhodnutia, pozn.) spolupracujúceho so sudcom ústavného súdu dlhodobo a opakovane, ak boli naďalej kolegami v inom prostredí s intenzívnym vzťahom a ich vzťah dosahuje až priateľský rozmer (IV. ÚS 379/2021).

13. K objektívnemu testu ústavný súd uvádza, že vzťah sudcu ústavného súdu Petra Straku k sťažovateľovi je sprostredkovaný cez blízku osobu sudcu (brata, ktorý v minulosti zamestnával sťažovateľovho otca) a čiastočne cez blízku osobu sťažovateľa (jeho otca sudca pozná, avšak nemá s ním žiadne vzťahy a videl ho asi raz za posledných dvadsať rokov, pozn.). Takýto vzťah považuje

ústavný súd osebe za príliš vzdialený z hľadiska intenzity známosti, stupňa vzájomného prepojenia a časového odstupu na spochybnenie objektívneho aspektu nestrannosti sudcu ústavného súdu.

14. Vzťah sudcu ústavného súdu Petra Straku k právnej zástupkyňi sťažovateľa (sťažovateľ ju splnomocnil 17. januára 2022, pozn.) ako jeho bývalej externej poradkyňi však aj pri zohľadnení výlučne profesionálnej povahy vzťahu môže v súčasnosti vyvolať u nestranného pozorovateľa pochybnosti o nestrannosti sudcu. Dôvodom je pomerne krátky čas (necelé 3 týždne, pozn.) od ukončenia spolupráce sudcu s právnou zástupkyňou sťažovateľa do jej splnomocnenia na zastupovanie sťažovateľa pred ústavným súdom. Pristupuje k tomu jej predchádzajúca dlhodobá spolupráca so sudcom v roku 2021 (podľa zistenia ústavného súdu aj v roku 2020, pozn.).

15. Je pravdou, že právna zástupkyňa sťažovateľa od konca decembra 2021 nie je externou poradkyňou sudcu ústavného súdu Petra Straku. Tým sa vec odlišuje od prípadov uvedených v bode 12, v ktorých externý poradca v čase podania ústavnej sťažnosti naďalej spolupracoval so sudcom ústavného súdu, prípadne mal so sudcom intenzívnejší pracovný, resp. priateľský vzťah. V okolnostiach veci však význam nadobudlo aj odporúčenie právnych služieb právnej zástupkyne sťažovateľa otcovi sťažovateľa za bližšie nešpecifikovaných okolností, ktoré môže nestranný pozorovateľ vnímať spolu s jej neskoršou spoluprácou práve s týmto sudcom ústavného súdu ako založenie pomeru sudcu ústavného súdu k zástupcovi sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom.

16. Vzhľadom na všetky okolnosti posudzované v ich súhrne existuje pochybnosť o nestrannosti sudcu ústavného súdu Petra Straku v prerokováanej veci, ktorá si vyžaduje jeho vylúčenie z konania a rozhodovania vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 113/2022.

17. Z uvedených dôvodov námietkový (štvrtý) senát ústavného súdu rozhodol podľa § 49 ods. 1 prvej vety v spojení s § 51 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. februára 2022

Ladislav DUDITŠ
predseda senátu